

NED. VER. VOOR LUCHTBESCHERMING
A.F.D. 'S-GRAVENHAGE
SWEELINCKSTRAAT 25 - TEL. 392250*
GIRO 206000

INSTRUCTIE VOOR ZIEKENDRAGERS.

VERVOER DOOR DRIE PERSONEN.

1. De **drie dragers** plaatsens zich naast elkaar aan de niet gekwetste zijde van den lijder, de eene (bovenste) ter hoogte van de schouders, de tweede (middelste) ter hoogte van de heupen, de derde (onderste) ter hoogte van de onderbeenen.
2. De drie dragers laten zich neer op de knie, **welke naar de voeten van den lijder gekeerd is.**
3. De bovenste plaatst een arm onder het hoofd en reikt met de hand van deze arm tot in de tegenovergestelde okselholte, waardoor het hoofd van den bewusteloze op deze arm rust; de andere arm brengt hij onder de rug; de middelste drager brengt een arm onder de lenden, de andere onder de dijen; de onderste schuift beide armen onder de onderbeenen.
4. De dragers tillen op commando van den bovensten drager den lijder op de knie.
5. Zij rijzen wederom op commando tegelijk op, kantelen den patiënt eenigszins naar zich toe, zoodat de last

meer door den romp dan door de armen gedragen wordt en dragen hem naar de plaats, waar hij veilig kan neergelegd worden.

Indien het vervoer door omstandigheden in zijwaartsche richting moet geschieden, bewegen de helpers zich schuifelend, nimmer mogen zij de eene voet over de andere heenbrengen. Hij, die vooraan gaat, waarschuwt voor mogelijke oneffenheden van den weg.

6. Zij knielen weer als boven beschreven is en laten den patiënt op de knie neer.

7. De patiënt wordt voorzichtig neergelegd.

Kan hierbij een vierde helper den lijder van de tegenovergestelde zijde nog ondersteunen, dan biedt dit slechts voordeel. Deze kan dan de handen aan den middelsten drager reiken en zich gelijktijdig met de tegenover hem staande dragers neerlaten op de knie, die het dichtst bij de voeten van den getroffen is. Deze 4e helper biedt alleen hulp bij het optillen en neerlaten en niet bij het vervoer. De bovenste drager, die de commando's geeft, heeft er steeds nauwgezet voor te waken, dat deze volkomen gelijk uitgevoerd worden. Indien de patiënt op een brancard gelegd moet worden, en er is voldoende hulp aanwezig, kan worden volstaan met het op de knie leggen van den lijder; een vierde persoon schuift dan de brancard tot tegen de voeten van de dragers, waarop de lijder neergelegd wordt. In dit geval vervallen de nos. 5 en 6.

De commando's.

Teneinde het opnemen en verplaatsen van den patiënt zoodanig te doen plaats vinden, dat deze zoo weinig moge-

lijk pijn en geen nadeel ondervindt, is het noodzakelijk, dat de bewegingen volkomen gelijktijdig worden uitgevoerd. Daartoe zijn commando's onontbeerlijk.

Elk commando bestaat uit twee deelen, n.l.:

1. het waarschuwingscommando,
2. het uitvoeringscommando.

Het waarschuwingscommando kan kort en krachtig zijn en is voor de dragers het sein, dat aanstonds het commando voor een bepaalde beweging zal volgen.

Het uitvoeringscommando mag niet op „bevelende“ toon gegeven worden, omdat een dergelijk commando onwillekeurig een plotselinge en schokkende beweging ten gevolge heeft, hetgeen juist moet worden vermeden.

Daartoe moet dit commando op rustige eenigszins gerekte toon gegeven worden, dan zal de daarop volgende beweging ook meer geleidelijk worden uitgevoerd.

Men kan voor deze commando's zelf de woorden kiezen; het komt minder aan op **wat men zegt**, dan op de **toon, waarop het gezegd wordt**.

Als voorbeeld zou het volgende kunnen dienen voor het opnemen en verplaatsen van een bewusteloze door drie personen (zie boven blz. 1):

1. KNIEL.... NEER.
2. PAK.... AAN.

Op het commando pak.... aan, moeten de helpers de armen onder den getroffene brengen.

3. KLAAR?

Hier antwoorden de dragers met „ja“ of „neen“. In het laatste geval wordt de vraag herhaald. Antwoorden allen met „ja“ dan volgt:

4. TIL.... OP.

Ligt patiënt nu op de knieën van de dragers, dan volgt er een korte rustpooze, gedurende welke de helpers hun armen, zoo noodig wat gunstiger kunnen plaatsen.

5. STAAT.... OP.

6. VOORWAARTS.... MARSCH.

7. DRAGERS.... HALT.

Voor het neerleggen van den patiënt kan men volstaan met de commando's:

8. KNIEL.... NEER.

9. LEG.... NEER,

waarbij de patiënt zachtjes en gelijkmatig wordt neergelaten.

VERVOER PER BRANCARD.

---

1. Brancards.

Indien een voorloopig verband aangelegd is en de lijder verder vervoerd moet worden, dan geschiedt dit het best op een **draagbaar** of op een zgn. **ziekenraam**-De Mooij. Als draagbaar wordt veelal de zgn. **eenheidsveldbaar** gebruikt, die gemakkelijk uit elkaar te nemen is.

Deze brancard bestaat uit:

1. een ligdoek, waarin zich een zak bevindt, die kan worden opgevuld met hooi of met gras en dan als hoofdkussen gebruikt wordt, en waaraan dus het hoofdeinde van den brancard te herkennen is. Aan de korte zijden zitten eenige touwtjes ter bevestiging van het

zeil aan de staanders. Voorts bevindt zich aan de overlangsche zijden een breede zoom, die een koker vormt, waardoor men aan iederen kant

2. **draagstokken** schuift. In deze draagstokken passen weer
3. twee **staanders**, waarin gaten zijn voor de draagstokken en eenige kleinere gaten, waardoor de touwtjes van het zeil gaan, zoodat dit behoorlijk gespannen kan worden. Door de staanders wordt verhinderd, dat de patiënt op de brancard liggende, den grond raakt.

Ziekenraam-De Mooij. Dit langwerpige rechthoekige raam, waartusschen een draagzeil is uitgespannen, kan voorzichtig onder den, op zijde gehouden, lijder geschoven worden, waarna deze behoedzaam kan worden teruggerold. Met behulp van enkele breede singels of riemen, waarbij okselbanden en een paar voetsteunsels ook nog dienst kunnen doen, kan de getroffene vervolgens zoodanig op het raam bevestigd worden, dat dit desnoods recht overeind gezet kan worden, zonder dat den lijder nadeel berokkend wordt. Het ziekenraam leent zich dan ook uitstekend om gekwetsten van steile trappen af te dragen en wanneer in smalle gangen of trappen scherpe hoeken gepasseerd moeten worden of om hem uit het ruim van een schip te hijschen. Veelal zijn onder het raam evenwijdig aan de lange zijden geleide-ijzers bevestigd. Het raam kan gemakkelijk in de ziekenauto geschoven worden, en als het beladen op den grond wordt gelegd, zakt de patiënt niet tot op de harde onderlaag door.

Het vervoer met dit raam door 2 personen is alleen mogelijk,

indien van draagzeelen kan worden gebruik gemaakt, anders kan het vervoer alleen plaats hebben door 3 à 4 personen (aan elke hoek één of achter één en twee voor, elk aan een hoek).

Een groote verbetering is daarom de nieuwe ziekenraam-brancard van het Rode Kruis. Deze bestaat uit een recht-hoekig ziekenraam en twee stoeltjes, uit naadlooze buizen vervaardigd.

2. Vervoer per brancard.

Wilt gij een gekwetste op een **draagbaar** leggen, plaats die dan in één lijn met het lichaam van den lijder, het voeteneinde bij het hoofd van dezen, en til hem nu, al naar omstandigheden op de boven beschreven wijze met twee helpers of met één helper op, om hem vervolgens voorzichtig op de baar neer te leggen.

Veroorlooft de ruimte niet, dat de baar in één lijn met den lijder geplaatst wordt, maar wel naast dezen, plaats dan het hoofdeinde van de baar naast zijn hoofd en wel aan de zijde, tegenovergesteld aan die, waar de helpers staan. Is dit niet mogelijk, b.v. omdat de patiënt tegen een muur aan ligt, dan moet gij de baar zoo opstellen, dat gij en uw helpers straks tusschen den lijder en de baar kunnen staan. De draagbaar moet dan evenwijdig aan het lichaam van den lijder staan, maar nu zóó, dat het hoofdeinde van de baar naast zijn voeten staat, omdat de dragers zich met den lijder na het optillen moeten omkeeren.

Overtuig u, voordat gij den patiënt opneemt, terdege ervan, dat de brancard goed staat en beproef een eenheidsbrancard steeds vooraf op zijn soliditeit door er zelf op te gaan liggen en eenige keeren op en neer te veeren.

Als men moet klimmen met de last of als men op de vlakke grond loopt, dan gaat het hoofd, daalt men, dan gaan de beenen van den patiënt vooruit. Alleen bij een gebroken been of ernstig bloedverlies moet bij het dalen het hoofd, en moeten bij klimmen de beenen vooruit gaan. Draagzeelen verlichten het werk in hooge mate vooral bij het raam-de Mooij.

Het optillen en vervoer van een brancard moet ook weer op commando geschieden. Indien er drie helpers zijn, plaatsen twee zich aan de uiteinden van den brancard, die aan het voeteneinde met het gezicht naar den patiënt toegekeerd, de andere met zijn rug naar den patiënt gewend. Alleen als de patiënt een trap moet worden afgedragen en hij geen gebroken been of ernstig bloedverlies heeft, is de opstelling andersom. De derde (de leider) gaat links van de brancard staan en geeft de commando's. Ook hier gebruikt men weer het korte waarschuwingscommando en het meer gerekte uitvoeringscommando, b.v.:

1. SLAAT.... AAN.
2. KLAAR?

Als beide dragers met „ja” antwoorden,

3. TIL....OP.
4. VOORWAARTS.... MARSCH,

waarop beiden tegelijk gaan lopen met korte pasjes en wel zoo, dat de voorste drager (hoofdeinde) met den rechtervoet aantreedt, de achterdrager met den linkervoet. De derde man loopt terzijde, om straks te kunnen afwisselen.

5. DRAGERS.... HALT.
6. LAAT....NEER.

Het 4e en 5e commando behoeft niet op gerekten toon gegeven te worden. Bij het commando „Halt“ doen de dragers nog twee passen en staan dan stil.

Indien er twee helpers zijn, neemt de achterste (aan het voeteneinde) de leiding.
